

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Π. ΠΑΣΧΑΛΗ

ΔΥΟ ΑΝΔΡΙΟΙ ΕΘΝΟΜΑΡΤΥΡΕΣ ΙΕΡΑΡΧΙ

ΚΟΡΩΝΗΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ
ΚΑΙ
ΣΩΖΟΥΠΟΛΕΩΣ ΠΑΪΣΙΟΣ

ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ ΕΚ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ
ΤΗΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΟΜΟΣ Η΄.—ΤΕΥΧΟΣ ΚΘ΄.

ΑΘΗΝΗΣΙ

ΤΥΠΟΙΣ «ΦΟΙΝΙΚΟΣ» ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 44

1930

ΔΕΛΤΙΟ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΝ

ΚΑΙ
ΣΕΜΙΝΑΡΙΟΝ
ΠΑΡΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ
ΑΘΗΝΩΝ

AMERICAN SCHOOL OF CLASSICAL STUDIES AT ATHENS

1930

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Π. ΠΑΣΧΑΛΗ

ΔΥΟ ΑΝΔΡΙΟΙ ΕΘΝΟΜΑΡΤΥΡΕΣ ΙΕΡΑΡΧΑΙ

ΚΟΡΩΝΗΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ
ΚΑΙ
ΣΩΖΟΥΠΟΛΕΩΣ ΠΑΪΣΙΟΣ

ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ ΕΚ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ
ΤΗΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΟΜΟΣ Η΄.—ΤΕΥΧΟΣ ΚΘ΄.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ
ΑΘΗΝΩΝ

ΒΥΖΑΝΤΙΝΙ

ΑΡΙΘ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

ΑΘΗΝΗΣΙ

ΤΥΠΟΙΣ «ΦΟΙΝΙΚΟΣ» ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 44

1930

ΔΥΟ ΑΝΔΡΙΟΙ ΕΘΝΟΜΑΡΤΥΡΕΣ ΙΕΡΑΡΧΑΙ

ΚΟΡΩΝΗΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ
ΚΑΙ
ΣΩΖΟΥΠΟΛΕΩΣ ΠΑΪΣΙΟΣ

Α'

ΚΟΡΩΝΗΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Σ. ΜΠΙΣΤΗΣ

Ὁ Κορώνης ἐπίσκοπος Γρηγόριος Σταματέλου Μπίστης ἐγεννήθη ἐν Μεσαρίῳ τῆς Ἀνδρου ἐκ τῆς ἐκεῖ γνωστῆς καὶ μέχρι σήμερον ἀκμαζούσης οἰκογενείας¹, ἐγένετο δ' ἐπίσκοπος Κορώνης ἐπὶ Γρηγορίου τοῦ Ε', τὸ β' πατριαρχεύοντος (18—06—1808). Πρῶτερον εἶχε διατελέσει ἐπίσκοπος Γρεβενῶν, Ἀμισοῦ καὶ Καλλιουπόλεως. Ὡς ἐπίσκοπος Κορώνης ὑπήγετο ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Παλαιῶν Πατρῶν, ἔχοντα ὑπ' αὐτὸν καὶ τρεῖς ἄλλους ἐπισκόπους, τὸν Ὁλένης, τὸν Τρερνίκης καὶ τὸν Μεθώνης².

Ἦτο δ' ὁ Κορώνης Γρηγόριος τὰ μάλιστα ἐγκρατὴς τῆς τε ἐκκλησιαστικῆς καὶ τῆς θύραθεν παιδείας, βαθείας δὲ καὶ ἀνυποκρίτου εὐσεβείας. Ὁ πατριωτισμὸς αὐτοῦ ἦτο ἄπειρος, διὸ καὶ τοι ἠδύνατο καὶ οὗτος νὰ διαφύγῃ ἐκ Κορώνης ἅμα ἀρξαμένης τῆς ἐπαναστάσεως καὶ νὰ σώσῃ τὴν ζωὴν του, ὡς ἔπραξαν οἱ λοιποὶ τῶν προκρίτων καὶ ἄλλοι ἐν γένει κάτοικοι τῆς Κορώνης, προέκρινε νὰ παραμείνῃ ἐκεῖ ὡς ὄμηρος πρὸς σωτηρίαν τοῦ ποιμνίου του, ὀλοκαύτωμα γενόμενος μετὰ τῶν οἰκείων του εἰς τὸν βωμὸν τῆς ἀγωνιζομένης πατρίδος. Ἔτσι οἱ Τοῦρκοι ἅμα ὡς εἶδον ἑαυτοὺς πολιορκουμένους ἐν τῷ φρουρίῳ τῆς Κορώνης μονιῶδεις καταστάντες καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ κορέσωσιν ἄλλως τὴν λύσσαν των ἐκρεούργησαν τὸν ἐπίσκοπον Γρηγόριον

1. Τὸ ἀβασανίστως τελευταῖον γραφὲν ὅτι ἐγεννήθη ἐν Πελοποννήσῳ εἶνε φαντασιῶδες, ὡς καὶ πολλά, ἀτυχῶς, ἄλλα ἀμαρτύρως ἢ ἐκ πηγῶν λιαν θολερῶν ἄνευ κριτικῆς τινοσ ἐρεῦνης μεταγχιζόμενα.

2. Βλ. *Χρυσάνθου τοῦ μακαριωτάτου Πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων, Συνταγμάτιον περὶ τῶν ὀφφικίων, κληρικῶν καὶ ἀρχοντικίων τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀγίας Ἐκκλησίας καὶ τῆς σημασίας αὐτῶν . . . καὶ περὶ τῶν πέντε κατ' ἐξοχὴν ἀγιωτάτων Πατριαρχικῶν Θρόνων καὶ τῶν Μητροπόλεων τῶν κατὰ συνοδικὴν διάγνωσιν αὐτοῖς ὑποκειμένων μετὰ τῶν ὑπ' αὐτάς Ἐπισκοπῶν, περὶ τε τῶν αὐτοκεφάλων Ἀρχιεπισκόπων καὶ τῶν αὐτοῖς ὑποκειμένων Θρόνων διαλαμβάνον . . .* [ἐν Βουκουρεστίῳ], 1715, σ. ξη'.

καὶ τὸν νεκρὸν τοῦ κατεκρημνίσαν ἀσπαίροντα ἔτι ἀπὸ τῶν ἐπάλληλων τοῦ φρουρίου εἰς τὸ μέσον τῶν πολιορκούντων αὐτοὺς ἑλληνικῶν στρατευμάτων. Ἐν τῇ θέσει δὲ ταύτῃ ¹, κατὰ τὸ ἔτος 1901 ἀνηγέρθη ὑπὸ τοῦ δημάρχου Κορώνης Ἰ. Πάλλη ὁ ἱερὸς ναὸς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ γεγονότος ².

Πάντες οἱ γράψαντες περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως ιστοροῦσι τὰ τοῦ μαρτυρικοῦ θανάτου τοῦ ἐπισκόπου Γρηγορίου. Ὁ Τρικούρης λέγει, ὅτι οἱ πολιορκούμενοι ἐν Κορῶνῃ Τοῦρκοι τοσοῦτον ἀπεθρασύνθησαν ἐπὶ τῇ θέσῃ τοῦ παραπλέοντος τουρκικοῦ στόλου, ὥστε ἀπεκεφάλισαν τὸν ἐπίσκοπον Κορώνης Γρηγόριον καὶ ἐκ τῶν προκρίτων τὸν Κωνσταντίνον Λαχανᾶν καὶ τὸν Γεώργιον Γσαπόπουλον, τοὺς ὁποίους κατοικοῦντας εἰς τὴν πόλιν εἶχον μεταφέρει ἐπὶ τῆς πρώτης εἰσβολῆς τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔρριψαν δὲ ἔξω τῶν τειχῶν τὰ πτώματά των ³.

Ὁ Ἀμβρόσιος Φραντζῆς γράφει περὶ τοῦ Γρηγορίου ὅτι ἦτο μέτοχος παιδείας καὶ φιλήσυχος, ἀλλ' ὅτι μὴ εἰδὼς τὰς τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας διέμενε ἐφησυχάζων εἰς Βαροῦσι, προάστειον τῆς Κορώνης. Τὴν δὲ 25 μαρτίου 1821 ἐξηναγκάσθη ὑπὸ τῶν προκρίτων Ὀθωμανῶν τῆς Κορώνης νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ φρούριον Κορώνης μετὰ τῶν οἰκείων του καὶ τῆς κινητῆς περιουσίας του ἐπὶ τῇ προφάσει μὲν προφυλάξεώς του ὑπὸ τῶν λυμαιομένων τὴν ὑπαιθρον χώραν ληστῶν, πράγματι δ' ἵνα ἔχωσι τοῦτον ὡς ὄμηρον. Βλέποντες δὲ οἱ ὀθωμανοὶ τὴν πρόσδον τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως καὶ μὴ ἔχοντες πῶς νὰ ἐκδικηθῶσιν, ἐφόνευσαν κατὰ ἰούλιον τοῦ 1821 τὸν ἐπίσκοπον

1. Ἡ θέσις καλεῖται τοῦ Ζάγκα. Τὴν λέξιν τινὲς παράγουσι, λίαν ἐξεζητημένως βεβαίως, ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ zangue, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἐπὶ Βενετοκρατίας οἱ εἰς θάνατον καταδικαζόμενοι κατεκρημνίζοντο εἰς τὴν θέσιν ταύτην, αἰμόφυρτον οὕτω κατὰ τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου οὔσαν. Βλ. «Δελτίον τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας», τευχ. Γ', σ. 99 Α' περιόδου.

2. *Ἰεζεκιήλ Βελανιδιώτου* (νῦν μητροπολίτου Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων), *Ἐκκλησία καὶ Πολιτεία*, ἐν Ἀθήναις 1906, σ. 15. — *Κ. Α. Μπεμπόνη*, Κορώνης *Ἱστορικαὶ Σελίδες μετὰ συμμίκτων ἐπιγραφῶν καὶ βιογραφιῶν*, ἐν Ἀθήναις 1906, σ. 16. — *Τοῦ αὐτοῦ*, Παναγία ἡ Ἐλείστρια τῆς Κορώνης, ἐν ἐφημ. Ἀθηναίων «Ἡ Ἀλήθεια» τῆς 14 Σεπτεμβρίου 1908. — *Δ. Χ. Δουκάκη*, *Γνωστοὶ Ἐπίσκοποι Κορώνης*, ἐν «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ» Κωνσταντινουπόλεως, τ. Α' (1910), σ. 156.

3. *Σπυρ. Τρικούρη*, *Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως*, τ. Β', ἔκδ. Γ', ἐν Ἀθήναις 1888, σ. 56.

Γρηγόριον, τὸν ὁποῖον ἔρριψαν ἀπὸ τὰς ἐπάλξεις λέγοντες εἰς τοὺς Ἑλληνας: «Ἐλάττε, βρὲ Ῥωμηοί, νὰ πάρετε τὸ κρέας ἀπὸ τὸν Δεσπότη σας νὰ φαῖτε». Ὁ δὲ ἱεροδιάκονος αὐτοῦ καὶ ὁ ἀνεψιὸς τοῦ ἱερέως ἐτελεύτησαν βασανιζόμενοι ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν ¹.

Ὁ Φιλήμων γράφει, ὅτι οἱ Ἕλληνες κάτοικοι τῶν προαστείων τοῦ φρουρίου τῆς Κορώνης, κειμένου ἐπὶ μικρᾷ γηίνῃς γλώσσης ἐντὸς τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου, ἐν δεινοτάτῃ εὐρεθέντες θέσει ἅμα ὡς ἠγγέλθησαν τὰ πρῶτα ἐν Πελοποννήσῳ ἐπαναστατικὰ κινήματα, ἐπένοησαν ὅπως σωθῶσι τὸ ἀκόλουθον τέχνασμα. Ὅτε οἱ ἐν τῷ φρουρίῳ Τούρκοι, ὑπονοίας ἱκανὰς συλλαβόντες, ἠπέιλουν σφαγῆν, οὗτοι ὑποκριθέντες φόβους καὶ κακουχίας μήπως πάθωσιν αἴφνης ὑπὸ τῶν ταραξιῶν, τοὺς ὁποίους ἐχαρακτήριζον ὡς ληστίας, παρεκάλεσαν τοὺς Τούρκους, ὡς πιστοὶ δῆθεν ὑπήκοοι, ἵνα ἐπιτρέψωσι τὴν ἐν τῷ φρουρίῳ μεταφορὰν τῶν κινητῶν αὐτῶν πραγμάτων πρὸς ἀσφάλειαν. Οἱ Τούρκοι ἐπίστευσαν, ἐχάρησαν μάλιστα ἐπὶ τῇ διαγωγῇ των, καὶ ἐπανεπαύθησαν, κρίνοντας ὡς ἀποχωρῶσαν ἐγγύησιν ἡσυχίας τὴν παρακατάθεσιν παρ' αὐτῆς ἐν τῷ φρουρίῳ τῆς κινητῆς τούτων περιουσίας. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ τῆς ἐπαναστάσεως ἐπεκταθείσης καὶ ἐν τοῖς πέριξ, οἱ Κορωνεῖς οὗτοι διέφυγον νύκτωρ εἰς τὰ χωρία τῆς ἐπαρχίας, καὶ μόνον τὸν ἐπίσκοπον Κορώνης, ὡς ἀμύητον τοῦ μυστηρίου τυχόντα καὶ ἀγνοοῦντα τὰ πάντα, συλλαβόντες οἱ Τούρκοι ἀπήγαγον εἰς τὸ φρούριον· κατὰ δὲ τὸν ἰούλιον σφάζαντες ἔρριψαν τὸν νεκρὸν αὐτοῦ ἔξω τῶν ἐπάλξεων ².

Ὁ δὲ Σηληιάδης λέγει, ὅτι οἱ Τούρκοι τῆς Κορώνης ἐπῆραν τὴν 25 μαρτίου τὸν ἐπίσκοπον Κορώνης Γρηγόριον καὶ τὸν διάκονόν του καὶ τὸν ἱερέα ἀνεψιόν του εἰς τὴν ἀκρόπολιν, ὅπου εἶχον ἀπόφασιν νὰ ἐπάρωσι καὶ ἄλλους· ἀλλὰ τὴν νύκτα πρὸς τὴν 26 οἱ κατοικοῦντες εἰς τὴν πόλιν χριστιανοί, καί τοι ἡ πόλις ἦτο περιτειχισμένη καὶ ἐφρουρεῖτο ὑπὸ τῶν Τούρκων, διέφυγον μὲ τὰς οἰκογενεῖάς των, ἀφήσαντες εἰς τὴν διάθεσιν τῶν Τούρκων τὰς οἰκίας των καὶ τὰ πράγματά των. Ἀρξαμένης δὲ μετ' οὐ πολὺ τῆς πολιορκίας τῆς Κορώνης ὑπὸ τοὺς Καράπαυλον καὶ Δαρσιώτην καὶ τινὰς ὑπὸ τὸν Κατσακὸν Λάκωνας,

1. Ἀμβροσίου Φραντζῆ, Ἐπιτομὴ τῆς ἱστορίας τῆς Ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος, τ. Α', σ. 340 καὶ 346 καὶ τ. Δ', σ. 98.

2. Ἰωάννου Φιλήμονος, Δοκίμιον ἱστορικὸν περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τ. Γ', ἐν Ἀθήναις 1860, σ. 39 - 40.

οἱ Τοῦρκοι ἐφόνευσαν τὸν ἀρχιερέα, ὁ διάκονος τοῦ ὁποίου καὶ ὁ ἀνεψιὸς του ἀπέθανον βασανιζόμενοι ¹.

Ἐν ἔτει 1909 ὁ χαράσσων τὰς γραμμὰς ταύτας διατελῶν Νομάρχης Μεσσηνίας καὶ ἐπισκεφθεὶς δι' ὑπηρεσιακοὺς λόγους τὴν Κορώνην ἐθεώρησε καθήκον του νὰ τελέσῃ σεμνὸν μνημόσυνον ὑπὲρ τοῦ ἐν μακαριστοῖς ἱεράρχου, ὄντος συμπολίτου του, ἀναδειχθέντος δ' ἐνὸς τῶν πρώτων τῆς ἑλληνικῆς παλιγγενεσίας μαρτύρων, οἵτινες διὰ τοῦ αἵματος αὐτῶν καθηγίασαν τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας τοῦ Γένους ἀγῶνα.

Τὸ μνημόσυνον ἐτελέσθη ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς θέσεως **Ζάγκα**, εἰς τὴν ὁποίαν ἐρρίφθη ἀσπαίρων ἔτι ὁ σφαγὴς ἐθνομάρτυς ἱεράρχης. Ἐπισταμένως δὲ τότε ἐξετάσας, συνεπίκουρον ἔχων καὶ τὸν φιλόπολιν καὶ φιλόστορα δήμαρχον Κορώνης Ἰω. Ράλλην, ἐπληροφορήθη παρ' ἀξιόπιστων γερόντων Κορωναίων, ἔχόντων ἐξ ἀκοῆς παρὰ τῶν συγχρόνων τοῦ αἰοιδίου ἐπισκόπου γονέων των, ὅτι ὁ μακάριος ἱεράρχης σφαγὴς κατεκρημνίσθη πρὶν ἢ ἐκπνεύσῃ καὶ ἀσπαίρων ἔτι ἀπὸ τῶν ἐπάλλξεων τοῦ φρουρίου, καὶ ὅτι τὰ παρὰ Φραντζῆ καὶ Φιλήμονι ἱστορούμενα, τοῦ ἐνὸς μεταγράφοντος τὸν ἕτερον ἀβασανίστως, ὅτι ὁ ἐπίσκοπος Κορώνης Γρηγόριος ἦτο δῆθεν ἀμύητος εἰς τὰ τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας καὶ τὴν παρασκευαζομένην ἐθνικὴν ἐξέγερσιν ἕνεκα δὲ τοῦ λόγου τούτου καὶ δὲν ἐδραπέτευσεν ἐκ Κορώνης μετὰ πάντων τῶν ἄλλων, ἀντίκεινται ἀντικρὺς πρὸς τὰ γεγονότα καὶ ἐγράφησαν ὅλως ἐπιπολαίως καὶ ἄνευ τῆς ἀναγκαίας ἱστορικῆς ἐρεῦνης. Εἶνε πράγματι πιστευτὸν καὶ λογικὸν ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς Κορώνης, οἱ ὁποῖοι ἠδυνήθησαν νὰ διαφύγῃσι, νὰ ἐγνώριζον τὸ κίνημα καὶ νὰ τὸ ἀγνοῆ ὁ μόνος ὁ ἐπίσκοπος, ὅστις ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του ἦτο ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἱκανὸς διὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἱερέων νὰ γνωρίζῃ λεπτομερῶς πᾶν ὅ,τι συνέβαιεν; Εἶνε ἀναμφισβήτητον, καθ' ἃ διηκριβώσαμεν ἐκ τῆς ἐμπεριστατωμένης ταύτης ἐρεῦνης ἡμῶν, ὅτι ὁ αἰοιδίμος ἐπίσκοπος Γρηγόριος καὶ εἰς τὰ τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας ἦτο μεμνημένος καὶ ἄριστα ἐγίνωσκε τὰ τοῦ κυοφορουμένου καὶ ἐν ἐκρήξει μάλιστα τότε διατελοῦντος ἱεροῦ ἀγῶνος, ἐν πλήρει δὲ συναισθησὶ τῆς ἀπειλουμένης ζωῆς του περιεφρόνησεν ὁ αἰοιδίμος τὸν ἔσχατον κίνδυνον καὶ παρέμεινεν ἀκλόνητος ἐν τῇ ἱερᾷ σκοπιᾷ, ἐν ἣ θεόθεν ἐκλήθη, μόνον καὶ μόνον ἵνα διευκολύνη τὴν φυγὴν τῶν ὑπ' αὐτὸν χριστιανῶν, θεὸς ὡς ὁ καλὸς ποιμὴν τοῦ Εὐαγγελίου τὴν ζωὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ ποιμνίου του.

1. Ν. Σπηλιάδου, Ἀπομνημονεύματα συνταχθέντα διὰ νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὴν νέαν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος, τ. Α', Ἀθήνησι 18—51, σ. 72 καὶ 73.

Ὡς ἐν ἀρχῇ εἶπομεν, ὁ Κορώνης Γρηγόριος ἐγεννήθη ἐν Μεσαρίᾳ τῆς Ἄνδρου. Ἐν τῷ κώδικι τοῦ ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολάου σφύζεται τὸ ἐξῆς σημεῖωμα :

«αφιέρωσε ὁ ἅγιος Κορόνις Κὺρ γριγόριος ἐνὰ δισκάριο ἀσιμένιο» ¹.

Ἐν Κορώνῃ δὲ σφύζεται ἡ μίτρα του, κατατεθειμένη εἰς τὸν ἐκεῖ μητροπολιτικὸν ναόν.

Ὁ Γρηγόριος Μπίστης ὑπῆρξεν ὁ τελευταῖος ἐπίσκοπος Κορώνης, τῷ δὲ 1828 ὁ Κυβερνήτης Ἰ. Α. Καποδίστριας διώρισε τοποτηρητὴν τῶν χηρευσῶν ἐπισκοπῶν Κορώνης καὶ Μεθώνης τὸν Ἐλαίας Παῖσιον ².

Β'

ΣΦΖΟΥΠΟΛΕΩΣ ΠΑΪΣΙΟΣ

Ὁ Σφζουπόλεως Παῖσιος ἦτο υἱὸς τοῦ ἐκ Μαινῆτων τῆς Ἄνδρου Λεονάρδου Ἰω. Νέρη, ἐκ τῶν ἀρχοντικῶν οἰκογενειῶν τῆς νήσου, στενοῦ δὲ συγγενοῦς τοῦ Θεοφίλου Καίρη, γεννηθεὶς εἰς τὸ χωρίον τοῦτο, τὸ ὠραιότερον τῆς νήσου, τῷ 1782.

Ὁ Λεονάρδος Νέρης εἶχεν ἑννέα τέκνα, ὀκτὼ υἱοὺς καὶ μίαν θυγατέρα, Αἰκατερίνην ὀνομαζομένην. Ἐκ τῶν υἱῶν του δὲν γνωρίζομεν παρὰ τρεῖς μόνον, τὸν Παῖσιον, Δημήτριον καὶ Χριστόφορον.

Τὸν Παῖσιον, γενόμενον μητροπολίτην Σφζουπόλεως, ἠκολούθησαν οἱ ἀδελφοὶ του Δημήτριος καὶ Χριστόφορος, ἐγκατασταθέντες ἐν Σφζουπόλει καὶ γυμφευθέντες ἐκεῖ. Ἀπόγονοι τούτων εὔρηται μέχρι σήμερον ἐν Σφζουπόλει, ἀποβαλόντες τὸ ἀρχικὸν αὐτῶν ἐπώνυμον καὶ φέροντες ἤδη τὸ ἐπώνυμον Τάλλης. Τῷ 1821, ὅτε ἀπηγχονίσθη ὁ μητροπολίτης Παῖσιος, κατεδιώχθησαν ὡσαύτως ἐν Σφζουπόλει οἱ αὐτόθι διαμένοντες, ὡς εἴρηται, ἀδελφοὶ του Δημήτριος καὶ Χριστόφορος, θεωρηθέντες καὶ οὗτοι ὑπὸ τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν ὡς ὑποπτοί. Καὶ ὁ μὲν Δημήτριος ἀπέθανε διὰ βασανιστηρίων, ὁ δὲ Χριστόφορος ἠδυνήθη νὰ διασωθῆ καταφυγὼν εἰς Μολδαυίαν. Ἐπέστρεψε δὲ μετὰ πάροδον ἑτῶν τινῶν καὶ πάλιν παρὰ τῇ οἰκογενεῖᾳ του ἐν Σφζουπόλει. Μετὰ ἑκατὸν δὲ περίπου ἔτη τὴν ἰδίαν τύχην εὔρε καὶ εἰς γόνος αὐτῶν, ὁ

1. Κώδικος τοῦ ἐν Μεσαρίᾳ τῆς Ἄνδρου ἱεροῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολάου σ. 232.

2. *Κωνστ. Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων, Τὰ Σφζόμενα Ἐκκλησιαστικά Συγγράμματα*, τ. Β', σ. 47 καὶ 48.

Χριστόφορος Τέροπανδρος, πρωθιερέυς ἐν Σφζουπόλει. Οὗτος κατὰ τὸ ἀνθελληνικὸν κίνημα ἐν Ἀνατολικῇ Ρωμυλίᾳ κακοποιηθεὶς ὑπὸ τῶν Βουλγάρων καὶ ἐξορισθεὶς εἰς Ἀλεξανδρούπολιν (Δεδὲ—Ἀγάτς) ἀπέθανεν ἐκεῖ τῷ 1914.

Ἡ οἰκογένεια Νέρη, ἀπὸ τῆς Φραγκοκρατίας ἀπαντῶσα ἐν Ἄνδρῳ καὶ καταλεγομένη μεταξὺ τῶν εὐγενῶν, ἦτο ἐγκατεστημένη κυρίως εἰς τὰ ἀρχοντικὰ τῆς νήσου χωρία Μαΐνητες, Λάμυρα καὶ Ἀπατούρια, κατοικοῦσα ἐντὸς ὑψηλῶν τετραγώνων πύργων, ὀχυρῶν δίκην μικρῶν φρουρίων. Κλάδος τῆς οἰκογενείας ὑπῆρχε καὶ ἐν Κορθίῳ ἐκλιπὼν ἤδη. Ἐκ τῶν Νέρηδων τῆς Ἄνδρου εἶνε γνωστοὶ εἰς τὸν γράφοντα κατὸν ἐπιπόνων αὐτοῦ ἀρχεαικῶν ἐρευνῶν οἱ ἑξῆς:

Βασίλειος Νέρης. Ὑπογράφεται ἐν ἔτει 1679 «γεναοῆου 23» ὡς μάρτυς ἐν τινι πωλητηρίῳ ἐγγράφῳ.

Δημήτριος Νέρης. Εἰς τὸ ὑπέρθυρον τοῦ ἐν Κάτω Κάστρῳ τῆς Ἄνδρου ναοῦ τῆς *Παναγίας Παλατιανῆς* σφίζεται ἐπιγραφή κεφαλαιώδеси γράμμασι, καθ' ἣν ἀνεκαίνισε τὴν ἐκκλησίαν κλπ· ὁ εὐγενέστατος *Δημήτριος Νέρης*. Ἡ ἐπιγραφή φέρει χρονολογίαν *Α ψ ι β', Μαρτίου κς'*¹.

Ὅρσα Νέρη. Περὶ ταύτης σφίζεται εἰς τὴν Μονὴν Παναχράντου τὸ ἑξῆς σημείωμα, φέρον χρονολογίαν 1771: «αφιερόνι η κερά ὄρσα τοῦ Νέρη το χοραφι οπού εἶναι κοντά με τοῦ τζιόνη νά μιμιονέβετε αὐτὴ καὶ ἡ κόριν της».

Δημήτριος Νέρης. Συνεισέφερον ἐν ἔτει 1777 γρόσια 15 ὑπὲρ συστάσεως Σχολῆς Ἑλληνικῶν Γραμμάτων ἐν Κάτω Κάστρῳ τῆς Ἄνδρου.

Γιαννάκης Νέρης. Ἀναφέρεται ἐν ἔτει 1788, σημειούμενος εἰς τὸ «ἀφαντικὸ τεφτέρι» τοῦ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο κοτζάμπαση Ἄνδρου Λορέντζου Μιχ. Καίρη.

Λεονάρδος Γιαννάκη Νέρης. Εἶνε ὁ πατὴρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Σφζουπόλεως Παϊσίου, περὶ οὗ ὁ λόγος ἐν τῇ μετὰ χειρας μελέτῃ. Κατελέγετο μεταξὺ τῶν ἀποτελούντων ἐν ἔτει 1799 τὴν Γεροντοκρυσίαν Ἄνδρου προκρίτων τῆς νήσου, εἶνε δ' ὑπογεγραμμένος ἐν ἔτει

1. Βλ. *Δημητρ. Π. Πασχάλη*, Χριστιανικὴ Ἄνδρος (Andros Sacra) ἐν «Δελτίῳ τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας», Περίοδος Β', τόμ. Α (1924) καὶ ἐν ἰδιαιτέρῳ τεύχει, σ. 16. Τοῦ αὐτοῦ, Μεσαιωνικαὶ καὶ μεταγενέστεραι Ἐπιγραφαὶ τῆς νήσου Ἄνδρου ἐν «Ἐπετηρίδι τῆς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν», τ. Δ' (1927), σ. 60 καὶ ἐν ἰδιαιτέρῳ τεύχει.

1806 καὶ ἐν ἐγγράφῳ τοῦ τότε ἀγῶ τῆς Ἄνδρου Ἰμπεραίῳ.

Ἀλέξανδρος Νέρης. Εἶνε ὑπογεγραμμένος εἰς τὴν διαμαρτυρίαν «τῶν ἱερῶν, γερόντων καὶ ὁραγῶν τῆς νήσου Ἄνδρου, Κάτω Κάστρου καὶ Ἄνω Κάστρου, Ἀρνῶ καὶ Ἀμολόχου», τὴν ὁποίαν αὐτοὶ ἀπηύθυναν εἰς Κωνσταντινούπολιν κατὰ τοῦ Μεϊμέταγα τῆς Ἄνδρου, «ὅστις ἐν συνεννοήσει μετὰ τινῶν προεστῶν καὶ καλοθελητῶν τῆς πατρίδος ἐξετραχηλίζετο εἰς παντοίας ὑπερβασίας καὶ ἀδικίας, γενόμενος αἷτιος εἰς τὸ νὰ ἀφανίζεταὶ ὁ τόπος».

Περράκης Νέρης. Περιλαμβάνεται μετὰ τῶν ὑπὸ τοῦ Ἀλγερινοῦ ναυάρχου Σαῆτ Ἀλῆ πασᾶ μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Λάμπρου Κατσώνη (6 Μαΐου 1790) συλληφθέντων, ἀνηλῶς δαρέντων καὶ εἰς τὸ κῦτος τῆς ναυαρχίδος καθειροχθέντων προεστώτων τῆς Ἄνδρου. Εἶνε δ' οὗτος ὑπογεγραμμένος καὶ εἰς τὸ Πρακτικὸν τῆς 10 Μαΐου 1821, δι' οὗ ἡ Ἄνδρος ἐπανεστάτησε κατὰ τῆς Τουρκίας καὶ ἐκήρυξε τὴν ἐλευθερίαν τῆς.

Διονάργος Μπουρτούλη Νέρης. Μυσία αὐτοῦ γίνεται εἰς τὸ «ἀφεντικὸ τεφτέρει» τοῦ ἐν ἔτει 1810 κοιζάμπαση Ἄνδρου Ἰωάννου Καμπανάκη.

Ἀλέξανδρος Ἰω. Νέρης. Μαίνητες Ἄναφέρεται ἐν ἔτει 1818 εἰς τὸ «ἀφεντικὸ τεφτέρει» τοῦ τότε Μεγάλου Γραμματικοῦ τοῦ Κάτω Κάστρου καὶ εἶτα Κοιζάμπαση Ἄνδρου Μιχαλάκη Λορέντζου Καῖρη.

Ἀντώνιος Νέρης. Τούτου σφίξεται τὸ οἰκόσημον ἐπὶ μαρμαρίνης πλακός, εἰς ἣν παρίσταται ἀνάγλυφος ὁ δικέφαλος ἀετός. Ἐξῆ ἀρχομένου τοῦ 10' αἰῶνος.

Παγκράτιος Νέρης. Τῷ 1819 ἦτο διδάσκαλος ἐν Πάρῳ, εἶτα δ' ἐπιστρέψας εἰς τὴν πατρίδα του Ἄνδρον ἐδίδασκεν ἐν αὐτῇ ἐπὶ μακρόν. Τῷ 1837 εὐρίσκομεν αὐτὸν εἰσέτι διδάσκαλον ἐν Ἄνδρῳ.

Τομάζος Νέρης. Εἶνε ὑπογεγραμμένος εἰς τὸ Πρακτικόν, δι' οὗ ἡ Ἄνδρος ἐπανεστάτησε τὴν 10 Μαΐου 1821 κατὰ τῆς Τουρκίας καὶ ἀνεκήρυξε τὴν ἐλευθερίαν τῆς. Εἰς τὸ αὐτὸ Πρακτικὸν εἶνε ὑπογεγραμμένος ὁ Νικόλαος Νέρης καὶ ὁ προμνημονευθεὶς Περράκης Νέρης.

Γαβριήλ Νέρης. Διετέλεσε κατὰ τὰ ἔτη 1828—1829 ἡγούμενος τῆς ἐν Γαυρείῳ μονῆς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ἢ Ἁγίας.

Διονάργος Νέρης. Ἐξῆ ἐν ἔτει 1839.

Παγκράτιος Ἀλεξ. Νέρης, πρωτοσύγκελος ἐν ἔτει 1853 τῆς ἐπισκοπῆς Ἄνδρου. Οὗτος χαρακτηρίζεται ὡς ἄγων καὶ φέρων τὸν

ἀσθενοῦς χαρακτηῆρος ἐπίσκοπον ἄνδρου Προκόπιον Οἰκονόμου¹.

Ἀλέξανδρος Νέρης. Ἐκ τῶν προκρίτων τῶν Μαινῆτων. Ἀπέθανε τὸν ἀπρίλιον τοῦ 1881.

Δεωνίδας Νέρης ἐπιλεγόμενος **Μπουρτούλης.** Ἐπὶ πολλὰς συνεχεῖς περιόδους πρῶτος δημαρχικὸς πάρεδρος καὶ ἐπὶ τεσσαρακονταετίαν γραμματεὺς τοῦ δήμου Ἀνδρῶν. Ἀπέθανε τὸν ἰούλιον τοῦ 1888.

Περικλῆς Νέρης. Ἀρχικωνηγὸς τοῦ βασιλέως Γεωργίου Α', τραυματισθεὶς κατὰ τὴν ἐναντίον τοῦ βασιλέως Γεωργίου γενομένην τὴν 12 Φεβρουαρίου 1898 δολοφονικὴν ἀπόπειραν τοῦ Καρδίτση. Ἦτο οὗτος υἱὸς τοῦ ἐκ Λαμύρων Νικολάου Νέρη, ἐμπίστου θεράποντος τοῦ βασιλέως Ὀθωνος καὶ εἶτα τοῦ βασιλέως Γεωργίου Α'.

Γεώργιος Νέρης, συμβολαιογράφος ἄνδρου. Ἀπέθανεν ἐν Λαμύροις τῷ 1903.

Ὁ Παῖσιος Νέρης ἐχειροτονήθη τὸ πρῶτον μητροπολίτης Βάρνης. Παραιτηθεὶς δ' ἐξελέγη κατὰ ὀκτώβριον τοῦ 1806 μητροπολίτης Σφζουπόλεως². Ἐν τούτοις φέρεται ὑπογεγραμμένος ὡς μητροπολίτης Βάρνης ἐν τῷ κατὰ νοεμβρίον τοῦ ἰδίου ἔτους 1806 ἐκδοθέντι ἐπὶ πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε'. Συνοδικῶ Τόμῳ περὶ τῶν καθηκόντων τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν, ἐν ᾧ φέρονται συνυπογεγραμμένοι ὁ Καισαρείας Φιλόθεος, ὁ Ἐφέσου Διονύσιος, ὁ Ἡρακλείας Μελέτιος, ὁ Κυζίκου Μακάριος, ὁ Νικομηδείας Ἀθανάσιος, ὁ Νικαίας Δανιὴλ, ὁ Χαλκηδόνος Ἰερεμίας, ὁ Δέρκων Γρηγόριος³, ὁ Θεσσαλονίκης Γεράσιμος, ὁ Προύσης Ἀνθιμος, ὁ Βεροῖας Χρῦσανθος, ὁ Ἀθηνῶν Γρηγόριος, ὁ Ἀγκύρας Ἰωαννίκιος, ὁ Φιλαδελφείας Δωρόθεος, ὁ Νέων Πατρῶν Πολύκαρπος (μετὰ τοῦτον ὑπογράφεται ὁ Βάρνης Παῖσιος), ὁ Προῦλάβου Παρθένιος, ὁ Μαρωνείας Νεόφυτος, ὁ Σφζουπόλεως Χρῦσανθος, ὁ Ξάνθης Σεραμεῖμ⁴, ὁ Ἰμβρου Νικηφόρος, ὁ Ὠλέλης Φιλάρτος, ὁ Πόσνας Καλλίνικος, ὁ Γρεβενῶν Βαρθολομαῖος, ὁ

1. Βλ. τὴν ἀπὸ 13 Μαρτίου 1853 ἐπιστολὴν, σφζομένην παρὰ τῷ γράφοντι, τοῦ ἐκ τῶν προκρίτων τῆς ἄνδρου Γεωργ. Ν. Οἰκονομίδου πρὸς τὸν γερουσιαστὴν Μιχαὴλ Α. Καίτην.

2. *Καλλινίκου Δελικάνη* (νῦν μητροπολίτου Κυζίκου), Ἐπισκοπικοὶ Κατάλογοι, ἐν «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ» Κωνσταντινουπόλεως, ἔτος ΚΗ' (1908), σ. 245.

3. Βλ. *Κ. Παπαρηγοπούλου*, Ὁ μέγας Δέρκων, ἐν περιοδ. «Ἐστία», τ. Α' (1876), σ. 53—56.

4. Ὁ εἶτα Σμύρνης καὶ ὕστερον ἄνδρου Σεραφεῖμ Γρόσος, ἄνδριος καὶ οὗτος τὴν πατρίδα.

Ἄγαθουπόλεως Γαβριήλ, ὁ Ἐλασσῶνος Ἰωαννίκιος, ὁ Φαρσάλων Παρθένιος καὶ ὁ Νυσσάβας Σεραφεῖμ ¹.

Ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ θεοφιλεῖ γνώμῃ διεκυβέρνησεν ὁ Παῖσιος τὴν ἄνωθεν ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῷ λογικὴν ποίμνην μέχρι τοῦ εἰμαρμένου ἔτους 1821, καθ' ὃ ὁ δάκτυλος τῆς θείας προνοίας ἠυδόκησεν νὰ χαράξῃ καὶ ἐπὶ τοῦ ὄχρου μετώπου τοῦ μακαρίου τούτου ἱεράρχου τὴν φλογώδη καὶ αἵματηρὰν σφραγίδα, ἣτις διέκρινε τοὺς ἐκλεκτοὺς, οἱ ὅποιοι ἐθυσίασαν ἑαυτοὺς ἀφειδῶς ὅπως ἀναστηθῇ ἡ πατρίς.

Μέλος τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας ὁ Παῖσιος ἐκ τῶν μᾶλλον ἐνθέων, παρέμεινεν εἰς τὴν ἐπισκοπὴν του μέχρις ἀρχομένου τοῦ 1821, ὅτε διεγερωθισῶν ὑπονοιῶν κατ' αὐτοῦ διετάχθη νὰ μεταβῇ εἰς Κωνσταντινούπολιν. Καὶ τῷ παρεσχέθη μὲν ὑπόσχεσις ὅτι οὐδένα εἶχε νὰ διατρέξῃ κίνδυνον, καὶ μάλιστα τῷ ἐχορηγήθη ὑπὸ τοῦ Τούρκου πασᾶ, φιλίως πρὸς αὐτὸν διακειμένον, χρυσοφάλαρος ἵππος ἵνα κατέλθῃ μέχρι τῆς παραλίας, ἀλλ' εἰς Κωνσταντινούπολιν ὑπεβλέπετο συνεχῶς. Τὴν δ' 29 Μαΐου 1821 ἀπεκεφαλίσθη ὁ αἰόδιμος, ὡς μανθάνομεν ἐκ σημειώματος γεγραμμένου εἰς τὸ περιθώριον χειρογράφου τεύχους τῶν ἀρχῶν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ὅπερ ἔχει ὡδε :

«Τῇ 29 Μαΐου (1821) ἔκοψαν τὸν Σωζουπόλεως καὶ τοὺς παπάδες τοὺς Μωραΐτας τοῦ Βλάχ-σεραΐου» ².

Μέχρι τοῦ θανάτου του ἦτο ἐγκλεισμένος εἰς τὴν τρομερωτέραν τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰρκτῶν, ἣτις κοινῶς ὠνομάζετο «Φοῦρνος τοῦ Μποσταντζήμαση», ὑπέμεινε δ' ἐν ταύτῃ ὁ μακάριος μετὰ θαυμαστῆς καρτερίας καὶ στωικότητος τὰ φορικαλέωτερα τῶν βασανιστηρίων. Ὁ σύγχρονος Γάλλος ἱστορικὸς Πουκεβίλ, περιγράφων αὐτά, καταλαμβάνεται ὑπὸ φορικιάσεως. Σκοτεινόν, λέγει, ὑπόγειον, προωρισμένον ὄν νὰ χρησιμεύῃ πρὸς ἐκτέλεσιν βασανιστηρίων, ἐχρησίμευε κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον ὡς δεσμοτήριον τῶν συλληφθέντων ἀρχιερέων. Ἐνώπιον αὐτῶν ὑπῆρχον στρέβλαι, ἄλυσσοειδεῖς στέφανοι πρὸς περίσφιγξιν, σιδηροῖ ὄνυχες πρὸς κατασπάραξιν τῶν σαρκῶν καὶ πυράγραι διαρκῶς θερμαινόμεναι. Δήμιοι δέ, παρακολουθούμενοι ὑπὸ πολλῶν κακούργων βοηθῶν καὶ ἔχοντες προπορευομένους ἄλλους φέ-

1. 1'. Ἀγγελοπούλου, Τὰ κατὰ τὸν αἰόδιμον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Γρηγόριον τὸν Ε', τ. Α, ἐν Ἀθήναις 1865, σ. 67,

2. Τὸ σημείωμα τοῦτο μετ' ἄλλων ὁμοίων ἐδημοσίευσεν ὁ καθηγητὴς τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς κ. Ἰ Ψάχος ἐν ἐφημ. «Ἐστία» τῆς 1 Μαΐου 1921. Τὸν μαρτυρικὸν θάνατον τοῦ Σωζουπόλεως Παῖσιου ἀναφέρει καὶ ὁ Σπυρίδων Τρικούπης ἐν Ἱστορίᾳ Ἑλλ. Ἐπαναστάσεως, τ. Α', σ. 258.

ροντας δαυλοὺς ἀνημμένους ἐκ ρητίνης (μασχαλάδες), εἰσήρχοντο καὶ παρεκάθηντο, ἀποτρόπαιοι τὴν θεάν, μετὰ τῶν θυμάτων τῶν.

Οὐδεμία ἀπαγγέλλεται κατ' αὐτῶν κατηγορία. . . Εἷς οὐλεμᾶς προτείνει ἀπλῶς τὴν ἐξώμοσιν ὡς τὸ μόνον μέσον σωτηρίας ἀπὸ τε τῶν βασανιστηρίων καὶ ἀπὸ τοῦ ἀναποφεύκτου θανάτου. Μὴ ἀποκρινόμενων δὲ τῶν θυμάτων, οἱ δῆμοι ἐπιλαμβάνονται ἀμέσως τοῦ ἔργου τῶν. Εἷς ἄλλων μὲν τὴν κεφαλὴν θέτουσιν ἄλυσσοειδῆ στέφανον, τὸν ὁποῖον περισφίγγουσιν ἰσχυρότατα ἄλλους κυριολεκτικῶς κροφυγοῦσι διὰ τῶν ἀνημμένων πυραγῶν, καὶ ἄλλων κατασπαράττουσι τὰς σάρκας διὰ σιδηρῶν ὀνύχων. Οἱ δὲ ἐξεζητημένης κακουργίας βοηθοὶ τῶν δημίων ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ δὲν μένουσιν ἀργοί· τοῦναντίον μάλιστα ἐκτελοῦσι καὶ οὗτοι, ὅπως καλῆτερα ἠμποροῦν, τὰς διαταγὰς τῶν κυρίων τῶν, τύπτοντες καὶ φραγγελώνοντες καὶ διὰ τῶν αἰσχίστων ὕβρεων προπηλακίζοντες καὶ πτύοντες κατὰ πρόσωπον τὰ ἱερὰ θύματα.

Ἐπειτα δέ, διακόπτοντες πρὸς στιγμὴν τὰ βασανιστήρια, πλησιάζουσι μὲ προσποιητὴν συμπάθειαν τοὺς μάρτυρας, οἰκτείροντες τὴν ἐπιμονὴν τῶν, τοὺς ἐξορκίζουσι νὰ ἐνδώσωσι καὶ νὰ ἐξομώσωσι θρησκείαν, τὴν ὁποίαν ὁ ἐνδοξὸς Σουλτάνος ἐκήρυξεν ἀσυμβίβαστον μὲ τοὺς νόμους τοῦ Κράτους του. «Εἶμεθα ἔτοιμοι, ἀποκρίνονται οἱ νέοι Μαικαβαῖοι, ν' ἀποθάνωμεν ὑπὲρ τῆς θρησκείας τῶν πατέρων μας. Εὐλογήσατε τὸν Θεὸν μας καὶ ἐξομώσατε σεῖς τὸν ψευδῆ προφήτην σας».

Ἐπὶ τῇ ἀπαντήσει ταύτῃ ἡ λύσσα τῶν οὐλεμάδων καὶ τῶν δημίων δὲν εἶχεν ὄρια. Τέλος δὲ πρὸς ἱκανοποίησιν τοῦ μαινομένου ὄχλου καὶ ἵνα μὴ ἐπέλθῃ ὁ θάνατος τῶν βασανιζομένων, ἐνίων ἐκ τῶν ὁποίων εἶχεν ἀρχίσει ἤδη τὸ ψυχορράγημα, διετάχθη ἡ ἀπαγχόνισις αὐτῶν, ἧτις καὶ ἐξετελέσθη καὶ ἐπὶ τῶν ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἀποθανόντων. Οἱ δὲ Τοῦρκοι, φθονοῦντες, φαίνεται, καὶ αὐτὸν τὸν ἐνταφιασμὸν τῶν θυμάτων, θέτουσιν ἐν ἐκάστῳ τούτων σκοπούς, ἵνα παρακωλύσωσι καὶ αὐτὴν τὴν προσέγγισιν τῶν χριστιανῶν εἰς τὰ ἱερὰ λείψανα τῶν μαρτύρων.

Εἷς τὴν χορείαν τῶν ἱερῶν τούτων πρωταθλητῶν τῆς ἐθνικῆς ἀναγεννήσεως καταλέγεται ἐν τοῖς πρώτοις καὶ ὁ αἰοίδιμος οὗτος ἐξ Ἄνδρου μητροπολίτης Σφζουπόλεως Παῖσιος Νέρης, τὸν μαρτυρικὸν βίον μεταλλάξας καὶ πρὸς Κύριον ἐκδημήσας, ἐσπαραγμένον μὲν καὶ αἰμόφυρτον ἔχων τὸ θνητὸν σκῆνος, ἀλλ' ἀδούλωτον τὸ φρόνημα καὶ ἰλαρὰν τὴν ψυχὴν, καθορῶσαν ἐν μέσῳ τῆς φρίκης τῶν βασάνων καὶ τῶν ὕβρεων διαυγάζουσιν τὴν ἠὲ τῆς ἐθνικῆς ἀναγεννήσεως, ἧτις, καθαρὰ γασθεῖσα διὰ τοῦ ἀφειδῶς ρεύσαντος αἵματος τῶν ἱερῶν ταύτων τῆς πίστεως καὶ πατρίδος μαρτύρων, ἐθεμελιώθη ἐπὶ βάσεων ἀσαλεύτων εἰς αἰῶνα τὸν ἀπαντα πρὸς θρίαμβρον τοῦ δικαίου, τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000168939